

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	44-25/287244
Otsuse kuupäev	28.03.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Biotööd OÜ (ka OÜ Moscote, Hankeosakond OÜ ning Huki OÜ nimel) vaidlustus Riigimetsa Majandamise Keskuse riigihankes „Istutustööd Edela piirkonnas“ (viitenumber 287244) osades 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16, hankija otsustele: 1) kõrvaldada Biotööd OÜ hankemenetlusest osades osades 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16; 2) jätta kvalifitseerimata jätta kvalifitseerimata OÜ Moscote (osades 4, 5 ja 13), Hankeosakond OÜ (osades 12, 14 ja 16) ja Huki OÜ (osades 6, 7 ja 10). Vaidlustaja, Biotööd OÜ, esindaja Hannes Kiipus Hankija, Riigimetsa Majandamise Keskus, esindaja vandeadvokaat Arne Akerberg
Menetlusosalised	Kirjalik menetlus
Vaidlustuse läbivaatamine	

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg 3 alusel

1. Jätta rahuldamata Biotööd OÜ (ka OÜ Moscote, Hankeosakond OÜ ning Huki OÜ nimel) vaidlustus Riigimetsa Majandamise Keskuse riigihankes „Istutustööd Edela piirkonnas“ (viitenumber 287244) osades 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16.
2. Mõista Biotööd OÜ-lt solidaarselt OÜ-ga Moscote, Hankeosakond OÜ-ga ning Huki OÜ-ga, Riigimetsa Majandamise Keskuse kasuks välja Riigimetsa Majandamise Keskuse lepingulise esindaja kulud 1800 eurot (käibemaksuta).
3. Jätta Biotööd OÜ (ka OÜ Moscote, Hankeosakond OÜ ning Huki OÜ nimel) poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud nende enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 05.12.2024. a avaldas Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi ka Hankija või RMK) avatud hankemenetlusega riigihanke „Istutustööd Edela piirkonnas“ (viitenumber 287244) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks teised riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD). Riigihange on jagatud 21 osaks.
Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 07.01.2025. a, esitasid teiste hulgas pakkumuse ühispakkujad Biotööd OÜ ja OÜ Moscote (osades 4, 5 ja 13), ühispakkujad Biotööd OÜ ja

Hankeosakond OÜ (osades 12, 14 ja 16) ning ühispakkujad Biotööd OÜ ja Huki OÜ (osades 6, 7 ja 10).

2. Hankija tegi osades 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16 järgmised otsused:

- 1) kõrvaldada Biotööd OÜ hankemenetlusest osades 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16;
- 2) jätta kvalifitseerimata OÜ Moscote (osades 4, 5 ja 13), Hankeosakond OÜ (osades 12, 14 ja 16) ja Huki OÜ (osades 6, 7 ja 10).

3. 21.02.2025. a laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Biotööd OÜ (koos OÜ Moscote, Hankeosakond OÜ ja Huki OÜ-ga) (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele:

- 1) kõrvaldada Biotööd OÜ hankemenetlusest osades 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16;
- 2) jätta kvalifitseerimata OÜ Moscote (osades 4, 5 ja 13), Hankeosakond OÜ (osades 12, 14 ja 16) ja Huki OÜ (osades 6, 7 ja 10).

Vaidlustaja kõrvaldas puudused vaidlustuses 27.02.2025. a.

4. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 06.03.2025 kirjaga nr 12.2-10/42 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 11.03.2025 ja neile vastamiseks 14.03.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitasid täiendava seisukoha Vaidlustaja ja Kolmas isik ning menetluskulude nimekirja Hankija. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Hankija.

Vaidlustuskomisjon jätab tähelepanuta Vaidlusta poolt 17.03.2025. a esitatud täiendavad seisukohad, kuna need ei ole esitatud tähtaegselt.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Biotööd OÜ jt**, vaidlustuses ja 11.03.2025. a esitatud täiendavates seisukohtades põhjendatakse taotlusi alljärgnevalt.

5.1. Hankija viitas Biotööd OÜ kõrvaldamisel varasemale lepingu ülesütlemisele, kuid:

1) RMK määras Biotööd OÜ-le 4 päevase lisatähtaja 18,67 hektari töö tegemiseks, mis on ilmselgelt ebareaalne, näiline ja ei olnud tegelikult täitmiseks mõeldud. Töövõtuleping nr 3-2.5.3/1812/2021/36 on sõlmitud 3 töömehe mahu peale ja eriti keerukaid tööobjekte suudab kogenud töötaja 1 tööpäevas lõpetada mitte rohkem kui 0,15-0,2 hektarit. Seega oleks Biotööd OÜ jõudnud 4 päevaga teha maksimaalselt 2,4 hektarit, mis on kordades vähem kui nõutud maht;

2) RMK ise tunnistas, et tööde keerukus oli erakordselt kõrge, määrates pea igale (18,67 hektarist koosnenud) tööloigule lisa % suuremahuliste sarapuu põõsaste eest. RMK metsanduse spetsialist või nendega sarnane mõistlik isik pidi ebamõistliku tähtaja andmisel aru saama töö mahu ja keerukuse tõttu, et antud uus tähtaeg on vaid näiline;

3) RMK ei tundnud antud töömahu teostamise vastu huvi ligi aasta aega, mis kinnitab, et see polnud RMK jaoks prioriteetne või tähtajaliselt kiireloomuline töö nagu RMK Hankijana Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamise otsuse põhjendamisel väidab. Seega ei saanud see olla piisav alus ebamõistliku tähtaja andmiseks, Biotööd OÜ lepingu lõpetamiseks ja ka Biotööd OÜ Riigihankest kõrvaldamiseks;

4) Biotööd OÜ saatis vastuse RMK nõudekirjale 04.04.2024. a, seega enne RMK määratud tähtaega (05.04.2024). Vastuses selgitas Biotööd OÜ, et vastavalt töövõtulepingus kokkulepitule ei olnud Biotööd OÜ vastu võtnud ega pidanudki vastu võtma RMK nõudekirjas viidatud töid ja RMK vastav nõue on ekslik. Lisaks tugines Biotööd OÜ VÕS §-ides 110 ja 111 sätestatule. RMK oli seega teadlik, et nende seisukoht oli Biotööd OÜ poolt vaidlustatud. RMK Biotööd OÜ vastulausele ei reageerinud ega saatnud ekspertiisi tegemiseks vajalike algandmeid;

5) RMK ei saanud heas usus VÕS §-i 6 ja mõistlikkuse põhimõtteid järgides eeldada, et Biotööd OÜ oleks suutnud või planeerinud enne kokku lepitud ekspertiisi toimumist tööd lõpule viia uue ja näilikuult antud täiendava ajaga;

6) Biotööd OÜ esitas RMK teavituskirjale põhjendatud vastulause, kuid RMK sellele ei vastanud. Kuna RMK ei andnud töövõtjale selget vastust ega selgitanud oma seisukohti, ei saa RMK väita, et töövõtuleping nr 3-2.5.3/1812/2021/36 lõpetati põhjendatult. Biotööd OÜ esitas oma vastusega selgesõnalise vastulause RMK teavituskirjale ning ootas sellele sisulist vastust. RMK ignoreeris Biotööd OÜ vastulauset;

7) RMK ei ole asunud pea 9 kuu möödumisel lepingu lõpetamise teavituskirjas märgitud summat sisse nõudma, mis viitab kahele võimalusele:

- a) RMK ise tunnistab, et nõue on vaidlustatud ja/või
- b) RMK-l on õiguspäraselt vähetõenäoline nõuet kohtus edukalt tõendada.

5.2. Biotööd OÜ on RMK poolt 2020-2024. aastatel kõikidel hangetel kvalifitseeritud ning edukalt täitnud erinevaid istutustööde lepinguid. See näitab, et puuduvad objektiivsed põhjused ettevõtte kõrvaldamiseks Riigihankes, kuna varasem koostöö on tõendanud ettevõtte võimekust ja usaldusväärsust. Biotööd OÜ on tõendanud oma pädevust ja usaldusväärsust istutustööde hankelepingute täitmisel aastatel 2020-2024.

Hankija on meelevaldselt tõlgendanud Biotööd OÜ suutlikkust edukalt täita istutustööde lepinguid Hankija ei ole põhjendanud, miks töövõtja, kes on samal perioodil edukalt täitnud istutustööde lepinguid ning aidanud korduvalt RMK-d teiste lepingupartnerite teostamata jäetud töömahtude lõpetamisel, peaks olema Riigihankes ebausaldusväärne.

5.3. Kõik põhjendused Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamiseks põhinevad ebaõigetel otsustel, mis on tehtud võsasaetööde töövõtulepingute kohta. Kõik need otsused kuuluvad aega, millal Biotööd OÜ täitis 2024 aastal edukalt istutustööde töövõtulepinguid.

5.4. Hankija tunnistab vastavateks ja edukateks Biotööd OÜ ainuomaniku teiste ettevõtete pakkumused 150+ tuhande taime osas Riigihankes. Samad ettevõtted on samalaadselt Biotööd OÜ-le teostanud RMK-le suures mahus istutustöid. Seega Biotööd OÜ on nende sama omaniku ettevõtetega samaväärne pakkuja ka antud istutushankes.

5.5. RMK ja Biotööd OÜ on seotud võlaõigusliku kohtuvaidlusega (kohtuasi nr 2-24-3670), mistõttu RMK-l on põhjendatud huvi kahjustada Biotööd OÜ-d ka Riigihankes.

5.6. Hankija on sarnases riigihankes „Istutustööd Kirde piirkonnas“ (viitenumber 287798) 2025 aastal tunnistanud vastavaks ja edukaks pakkujaid, kelle mitmeid võsasaetööde lepinguid on RMK lähiminevikus ennetähtaegselt lõpetanud ja kellele RMK on trahvi teinud. Selliselt on Hankija rikkunud võrdse kohtlemise põhimõtet.

5.7. Võsasaetööde töövõtuleping nr 3-2.5.3/2021/121 on sõlmitud 1200 hektari suuruse töömahuga. Hankija väidab Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamise põhjusena, et 14,81 hektarit moodustab olulises ulatuses määratletava osa kogu tööst. Tegelikult moodustab 14,81 hektarit vaid 1,23% lepingulises mahus kokku lepitud 1200 hektarist. Hankija selgitused ja põhjendused, et tegemist on märkimisväärse tööde mahuga ning olulise rikkumisena, on seega meelevaldsed ja eksitavad. Proportsionaalselt vaadelduna ei saa 1,23% kogu lepingu mahust käsitleda olulise rikkumisena, mis õigustaks Biotööd OÜ kõrvaldamist. RMK määras Biotööd OÜ-le 4 tööpäevase lisatähtaja 14,81 hektari töö tegemiseks, mis on ilmselgelt ebareaalne, näiline ja ei olnud tegelikult täitmiseks mõeldud. Töövõtuleping nr 3-2.5.3/2021/121 on sõlmitud 2 töömehe mahu peale valgustusraide tööobjekte suudab kogenud töötaja 1 tööpäevas lõpetada mitte rohkem kui 0,5-0,8 hektarit. Seega oleks Biotööd OÜ jõudnud 4 tööpäevaga teha maksimaalselt 6,4 hektarit, mis on märkimisväärselt vähem kui teavituskirjas nõutud maht.

5.8. RMK ei edastanud töövõtjale nõutud hindamistulemusi, kuigi need olid lepingu täitmise eelduseks. VÕS §-i 111 kohaselt ei saa lepingupool nõuda kohustuste täitmist teiselt poolelt, kui ta ise ei ole täitnud oma kohustusi. 23.02.2024 nõudekiri oli saadetud RMK-le ajaliselt varem, kui RMK poolt saabus 07.05.2025 teavituskiri ja 20.05.2024 leppetrahvinõue. RMK ei ole tänaseni saatnud töövõtjale soovitud andmeid.

5.9. Võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/2021/121 p 11.3 sätestab, et *Töövõtjal on õigus enne tööde üleandmise vastuvõtmist tutvuda tööle esitatavate nõuetega ja tööde hinna kujunemisega*. Võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/2021/121 p 10.7 sätestab, et *Tellijal on kohustus Töövõtja soovil tutvustada Töövõtjale tööde hinna kujunemist*. RMK ei ole tänaseni seda lepingulist nõuet täitnud. Kui Töövõtuleping annab töövõtjale õiguse (lepingu p 11.3) saada enne tööde vastuvõtmist selgitusi hinnakujunemise kohta, siis ilma vastava töövõtulepingus märgitud tellija poolse selgitamise kohustuse (lepingu p 10.7) täitmiseta ei ole võimalik Biotööd OÜ-le esitada nõuet tööde tähtaegseks tegemiseks ega määrata leppetrahve.

5.10. Vaidluskomisjon on oma otsuses (vaidlustuskomisjoni 22.01.2021 otsuse nr 2-21/227878, p 8.3.3) nõustunud Vaidlustajaga, et *Hankijal on kohustus hinnata Vaidlustaja suhtes varasemate hankelepingute täitmisel rakendatud sanktsioonide põhjendatust või kehtivust ning seda eriti olukorras, kus pakkuja on sanktsioonide rakendamise vaidlustanud.*

5.11. Hankija väidab ekslikult, et võsasaetööde ja istutustööde lepingud on võrreldavad, tuginedes vaid nende mõlema kuuluvusele metsanduse valdkonda, kuid see väide ignoreerib erinevusi tööde iseloomus – sealhulgas erinevusi riskide, tehniliste nõuete, töökorralduse ja tööde teostamise ajaraamides. Seetõttu on Hankija hinnang meelevaldne, ilma et oleks objektiivselt arvestanud nende tööde tegelikku olemust ja erisusi kuna:

1) võsasaetööde eest tasustatakse hektari põhisel. Istutustööd on tasustatud tükitöö alusel;

2) võsasaetöödel on kindel töölepingu vormi nõue töövõtja töötajate töösuhtes. Istutustöödel mingit samalaadset nõuet ei ole;

3) võsasaetöödel nõuab RMK lepingupartneritelt kutse kvalifikatsiooniga Raietööline tase 3 professionaale, Võsasaetööde jaoks on vaja töötajal kanda ka RMK nõuetele vastavat turvavarustust. Erinevalt võsasaetööde pikast turvavarustuse nimekirjast on istutustöödel lepingu järgi vajalik labidas, ämber, kindad jms;

4) Istutustööd on aga lihtsakoelised füüsilised tööd, mis viiakse läbi labida või istutustoruga ning ei nõua spetsiaalset kutsekvalifikatsiooni, eelnevat töökogemust ega eriharidust.

Kuna võsasaetööde töölepingutes lubatud kaasatavate ja istutustööde töövõtulepingutes lubatud kaasatavate sobilike inimeste arv, tööde iseloomud ja keerukused ei ole kuidagi võrreldavad, ei saa RMK heas usus tugineda võsasaetööde lepingute lõpetamisele või trahvide määramisele põhjendusena, miks Biotööd OÜ ei peaks saama edukalt osaleda istutustööde hankemenetluses.

5.12. Hankija enda praktika kinnitab, et võsasaetööd ja istutustööd on tema jaoks erinevad, sest võsasaetööde lepingutes nõutakse töövõtjatelt suuri tagatisrahasid kogu lepingu kehtivusajaks, samas kui istutustööde puhul sellist rahalist tagatist nõuet hankija seadnud ei ole. See näitab, et Hankija käsitleb neid ka ise täiesti eraldi tööliikidena, mistõttu ei saa võsasaetööde lepingutega seotud vaidlusi kasutada põhjendusena istutustööde hankest kõrvaldamiseks. Vaidlustaja seisukohta kinnitab ka fakt, et Biotööd OÜ täitis samaaegselt edukalt istutustööde töövõtulepinguid, samal ajal kui RMK vormistas kirjalikult kõrvaldamiste põhjendustes välja toodud võsasaetööde lepingute näiliste rikkumiste otsused.

5.13. Vaidlustaja nõustub Hankijaga, et võsasaetööd ja istutustööd ei ole võrreldavad selles osas, et erinevalt võsasaetöödest, mida on võimalik teostada tavapäraselt 12 kuud aastas, on istutustööd planeerimisvahukamad, mida saab tulemuslikult teostada 1-1,5 kuud varakevadel. Biotööd OÜ on 5 koostööaasta jooksul RMK-ga tõestanud, et suudab istutustöid teostada suurtes mahtudes, kvaliteetselt ja vajaduse tekkimisel aidata RMK-d suurtes lisamahtudes lõpetada istutustöid, mida teised lepingupartnerid ei suutnud ära istutada.

5.14. RMK otsustas jätta kvalifitseerimata OÜ Moscote, Hankeosakond OÜ ja Huki OÜ, tuues põhjenduseks ühispakkuja Biotööd OÜ kõrvaldamise hankemenetlusest. OÜ Moscote, Hankeosakond OÜ ja Huki OÜ ei kvalifitseerunud eraldi pakkujatena, kuna neil puudus vajalik majanduslik käive, mistõttu nad sõltusid Biotööd OÜ kvalifikatsioonist. Kuna Hankija otsus Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamiseks on õigusvastane ning tuleb kehtetuks tunnistada, taastuks ka Biotööd OÜ osalemine hankemenetluses ning sellest tulenevalt kvalifitseeruksid ka OÜ Moscote, Hankeosakond OÜ ja Huki OÜ.

5.15. 11.03.2025. a esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

5.15.1. Hankija väidab vastuses vaidlustusele, et kasutas RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel oma kaalutusõigust. Vaidlustaja jääb seisukohale, et Hankija ei ole RHS-i kohaselt rakendanud kaalutusõigust kõigi pakkujate suhtes ühetaoliselt, mistõttu on pakkujaid koheldud ebavõrdselt. Vaidlustaja ei nõustu Hankija väitega, et kõik RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeldused on Biotööd OÜ puhul täidetud. Hankija ise põhjustas kõik Biotööd OÜ-le ette heidetud rikkumised, kuna ei täitnud VÕS-is sätestatud ning sõlmitud töövõtulepinguga võetud kohustusi Biotööd OÜ ees.

5.15.2. Hankija väidab vastuses vaidlustusele, et raietööd (ehk valgustusraie) olid Biotööd OÜ

põhitegevuseks lepingu 3-2.5.3/2021/121 alusel. Vaidlustaja sellega ei nõustu. Leping 3-2.5.3/2021/121 tööajagraafikus 2024. aastaks on tööliikidena on märgitud MUH (metsauuenduste hooldamine) kokku 185 hektaril ja VA (valgustusraie) 115 hektaril. Raietööd hõlmavad ainult VA ehk valgustusraiet nagu nimigi viitab. Metsauuendustööd on olnud lepingute sõlmimise hetkest (detsember 2021) kuni 2025. aastani alati mahuliselt suuremad kui raietööd. 2024. aastal oli MUH tööde maht 60,87% suurem kui valgustusraietööde maht, mistõttu ei saa raietöid pidada Biotööd OÜ põhikohustuseks antud lepingu raames.

5.15.3. Hankija väidab oma vastuses, et Hankijal on kahtlus Biotööd OÜ suutlikkuses korraldada istutustöid ning et istutustööd nõuavad paremat organiseerimisvõimekust. Vaidlustaja on need väited korduvalt ümber lükanud. Samuti jääb Vaidlustajale arusaamatuks, milles seisneb Hankija hinnangul organiseerimisvõimekuse erinevus istutustööde ja raietööde vahel. Vaidlustaja on toonud välja olulise erinevuse tööjõu kättesaadavuse osas – tööjõuturul on saadaval täiesti erinev hulk inimesi, kes sobivad kas raietöödeks või istutustöödeks. Seetõttu ei ole need kaks tööliiki oma olemuselt ega organiseerimisvõimekuse vajaduselt omavahel võrreldavad. Biotööd OÜ on olnud mitme aasta jooksul RMK jaoks usaldusväärne partner istutustöödel ega ei ole põhjutanud Hankijale neid probleeme, mida Hankija loetleb.

5.15.4. Hankija väidab oma vastuses, et ei tea, keda Vaidlustaja silmas peab isikute puhul, keda Hankija pole Riigihankest Vaidlustajaga võrdsete asjaolude puhul kõrvaldanud. Hankija otsuste kinnitustekstide kohaselt on Hankija kontrollinud kõigi pakkujate pakkumuste vastavust RHAD-i nõuetele. Vaidlustaja viitab üksnes Hankija enda ja pakkujate vahel sõlmitud lepingute raames tehtud trahvidele ja lepingute lõpetamistele. Kasutades RHR-i otsingusüsteemi, leidis Vaidlustaja mitu lepingut, mille Hankija on lõpetanud, sh Edela istutustööde 2025 hankes edukaks tunnistatud Janno Toropiga riigihanke viitenumbriga 245269 tulemusel sõlmitud leping. Vaidlustajale teadaolevalt koostas RMK 2023. aastal otsuse, millega määrati Janno Toropile trahv lepingu tagatisraha ulatuses ning leping lõpetati. Vaidlustajale teadaolevalt on Janno Toropil lisaks veel lõpetatud lepinguid, mille suhtes ta ei ole lõplikult nõustunud määratud sanktsioonidega.

RMK kõrvaldas riigihankes „Istutustööd Edela piirkonnas 2024“ (viitenumber 287244) Osahingu Railmar, kes esitas pakkumused viiele hankeosalale (suurusjärk 10 töömahtu), põhjendades kõrvaldamist RHAD-is nõutud käibe puudumisega. Samal ajal tunnistas RMK sama pakkuja edukaks riigihankes „Istutustööd Kagu piirkonnas 2024“ (viitenumber 287794), kuigi OÜ Railmar oli sealgi teinud pakkumused viiele hankeosalale. Pakkuja osales kahes erinevas RMK istutustööde riigihankes samaaegselt, kuid tema RHAD vastavust kontrolliti vaid ühe piirkonna hankes.

5.15.5. Hankija väide, et Hankija võib menetlusökonoomika põhimõtte alusel vabalt valida, milliste pakkujate puhul kõrvaldamise aluseid kontrollida ja milliste puhul mitte, on Vaidlustajale vastuvõetamatu. Hankija peab vastavalt RHS-is sätestatule kõiki pakkujaid kohtlema võrdselt.

6. Hankija, **Riigimetsa Majandamise Keskus**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 05.03.2025 ja 14.03.2025 kirjadega) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

6.1. RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaselt võib hankija kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Sama kõrvaldamise alus on toodud ka RHAD-is (vt kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused – C 14. tingimus). Tegemist on diskretsioonilise ehk nn mittekohustusliku kõrvaldamise alusega.

6.2. Hankija kõrvaldas Biotööd OÜ hankemenetlusest RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel ja vastavad põhjendused on toodud käskkirja nr 1-47.3252/2 lisas 3.

Hankija tugines RMK ja Biotööd OÜ vahel varasemalt sõlmitud võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/1812/2021/36 ja võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/2021/121 rikkumistele.

RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamisel on kolm eeldust:

1) pakkuja peab olema rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust;

2) hankelepingut või hankelepinguid peab olema rikutud oluliselt või pidevalt;

3) rikkumise tulemusena peab olema lepingust taganatud või leping üles öeldud või hinda alandatud või hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Nimetatud eeldused on antud juhul täidetud.

6.3. Biotööd OÜ on rikkunud võsasaetööde töövõtulepingust nr 3-2.5.3/1812/2021/36 ja võsasaetööde töövõtulepingust nr 3-2.5.3/2021/121 tulenevat olulist tingimust – kohustus teostada raietööd oli lepingute kohaselt töövõtja põhikohustus. Vaidlustaja ei ole vaidlustanud asjaolu, et kohustus teostada raietööd oli lepingute kohaselt Biotööd OÜ kui töövõtja põhikohustus.

6.3.1. Biotööd OÜ jättis võsasaetööde töövõtulepingust nr 3-2.5.3/1812/2021/36 tulenevad raietööd teostamata 18,67 hektaril ja võsasaetööde töövõtulepingust nr 3-2.5.3/2021/121 tulenevad raietööd teostamata 14,81 hektaril. Ka Hankija antud täiendavad tähtajad ei andnud tulemust. Hankija leiab, et lepingu rikkumise olulisuse määratlemisel tuleb lähtuda VÕS § 116 lg-st 2. VÕS § 116 lg 2 p-i 2 kohaselt on olulise lepingurikkumisega tegemist, kui rikuti kohustust, mille täpne järgimine oli lepingust tulenevalt teise lepingupoole huvi püsimise eelduseks lepingu täitmise vastu. VÕS § 116 lg 2 p-i 4 kohaselt on olulise lepingurikkumisega tegemist, kui kohustuse rikkumine annab kahjustatud lepingupoolele mõistliku põhjuse eeldada, et teine lepingupool ei täida kohustusi ka edaspidi. VÕS § 116 lg 2 p-i 5 kohaselt on olulise lepingurikkumisega tegemist, kui teine lepingupool ei täida oma ükskõik millist kohustust VÕS §-s 114 nimetatud täitmiseks antud täiendava tähtaja jooksul või teatab, et ta selle tähtaja jooksul kohustust ei täida. Hankija oli andnud täiendavad tähtajad, kuid Biotööd OÜ ei täitnud kohustusi ka täiendavate tähtaegade jooksul – seega oli tegemist oluliste rikkumistega sõltumata sellest kui suure osa lepingute mahtudest tegemata jäetud tööd moodustasid.

Hankija on võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/1812/2021/36 üles öelnud ning mõlema lepingu alusel on Hankija nõudnud Biotööd OÜ-lt leppetrahve.

6.3.2. Hankija on Biotööd OÜ kõrvaldamisel tuginenud kaalutlustele, et Hankija jaoks on sõlmitavate lepingu puhul oluline töövõtjapoolne usaldusväärsus ja suutlikus ettearvatavalt ja kindlalt lepingus kohustusena võetud tööd nõuetekohaselt, sh tähtaegselt teostada. Biotööd OÜ puhul puudub Hankijal selline kindlus. Biotööd OÜ on rikkunud kahte varasemalt sõlmitud töövõtulepingut. Rikkumised viitavad sellele, et Biotööd OÜ ei suuda korraldada töid selliselt, et tööd saaksid tähtaegselt teostatud või et tööd saaksid üldse teostatud. Varasemate lepingute esemeks olid küll raietööd ja vaidlusaluse Riigihanke esemeks on istutustööd, kui mõlemad on metsanduse valdkonna tööd. Suutmatuse korraldada raietöid annab Hankijale alust arvata, et Biotööd OÜ ei suuda korraldada ka istutustöid. Hankija ei soovi Riigihanke tulemusena sõlmida istutustööde lepingut Biotööd OÜ-ga, sest ei taha võtta riski, et ka Riigihanke tulemusena sõlmitavad lepingud jäävad täitmata. Samuti ei soovi Hankija võtta riski, et rikkumiste korral kohaldatavad leppetrahvid jäävad tasumata. Biotööd OÜ on jätnud varasemate lepingute alusel kohaldatud leppetrahvid osaliselt tasumata.

6.3.3. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et lepingu nr 3-2.5.3/1812/2021/36 ülesütlemine polnud õiguspärane. Hankija tegi 14.05.2024. a avalduse, milles muuhulgas avaldas, et ütleb võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/1812/2021/36 tuginedes lepingu p-ile 13.5 erakorraliselt üles.

Biotööd OÜ oleks pidanud pöörduma maakohтусse võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/1812/2021/36 kehtivuse tuvastamise või täitmise nõudes. Biotööd OÜ ei ole vastava vaidluse lahendamiseks kohtusse pöördunud. Käesolevas vaidlustusasjas ei ole asjakohased Vaidlustaja etteheited töövõtulepingu nr 3-2.5.3/1812/2021/36 ülesütlemise õiguspärasuse osas. Isegi juhul, kui vaidlustuskomisjon saaks hinnata ülesütlemise õiguspärasust, siis on vaidlustuse vastavad etteheited põhjendamatud.

6.3.4. Vaidlustaja heidab ette, et Hankija andis 01.04.2024. a nõudekirjaga Biotööd OÜ-le ainult 4 päevase lisatähtaja 18,67 hektari töö tegemiseks, kuid Biotööd oleks jõudnud 4 päevaga maksimaalselt teha 2,4 hektarit. Isegi kui pidada 4 päevast tähtaega ebamõistlikult lühikeseks (millega Hankija ei nõustu), siis pikenes see mõistliku täiendava tähtajani. VÕS § 114 lg 1 kolmanda lause kohaselt kui võlausaldaja on täitmiseks täiendavalt andnud ebamõistliku tähtaja, pikeneb see mõistliku täiendava tähtajani. Hankija ütles lepingu üles 14.05.2024 avaldusega, st 1,5 kuud pärast täiendava tähtaja andmist. Seega kui Biotööd OÜ oleks soovinud 18,67 hektarit ära teha, oleks olnud selleks aega piisavalt ka juhul, kui töid oleks tehtud 3 töötajaga ja päevas oleks iga töötaja suutnud teha 0,15-0,2 hektarit (nagu

väidetakse vaidlustuses). Kuid Biotööd OÜ isegi ei üritanud tegemata 18,67 hektariga alustada.

6.3.5. Vaidlustuses heidetakse ette ka seda, et Biotööd OÜ saatis 04.04.2024. a vastuse, milles selgitas, et Biotööd OÜ polevat töid tegemiseks vastu võtnud ja RMK nõue on ekslik, RMK polevat reageerinud ega saatnud ekspertiisi tegemiseks vajalikke algandmeid. Ka need etteheited (millega Hankija ei nõustu) ei ole asjakohased arvestades, et käesolevas vaidlustusmenetluses ei lahendata varasema hankelepingu täitmisega seotud vaidlust. Siiski peab Hankija vajalikuks märkida, et Biotööd OÜ ei olnud tervelt aasta jooksul (mil 18,67 hektarit töid ootasid tegemist) esitanud RMK-le mingeid küsimusi, millest võis RMK järeldada, et Biotööd OÜ-le on kõik selge ja puuduvad takistused tööde tegemiseks. Tööde tegemiseks takistuste puudumist kinnitab ka asjaolu, et ülejäänud osas sai Biotööd OÜ lepingujärgsed tööd siiski teostatud. Seega on Biotööd OÜ 04.04.2024. a vastuses toodud etteheited otsitud ettekääne lepingu rikkumise põhjendamiseks.

6.3.6. Vaidlustuses väidetakse, et Biotööd OÜ on vaidlustanud lepingu lõpetamise põhjuseks toodud nõudekirja. Jääb ebaselgeks, millisel viisil ja millises asutuses on Biotööd OÜ selle vaidlustanud. Biotööd OÜ ei ole pöördunud kohtusse lepingu kehtivuse tuvastamise või lepingu täitmise nõudes (ega ka mitte mingis muus nõudes seoses võsasaetööde töövõtulepinguga nr 3-2.5.3/1812/2021/36). Sellest järeldub, et Biotööd OÜ nõustus lepingu ülesütlemisega ja lepingu ülesütlemise kehtivust tuleb käesolevas vaidlustusasjas eeldada. Isegi kui lepingu ülesütlemine poleks olnud õiguspärane, siis on võsasaetööde töövõtuleping nr 3-2.5.3/1812/2021/36 RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamiseks aluseks jätkuvalt seeläbi, et nimetatud lepingu rikkumiseks seonduvalt on RMK nõudnud Biotööd OÜ-lt leppetrahvi.

6.3.7. Vaidlustuses heidetakse ette ka seda, et RMK ei ole pea 9 kuu möödumisel asunud teavituskirjas märgitud summat sisse nõudma. Hankija nõudis leppetrahvi 3 834 eurot, millest 1 800 eurot tasaarvestas tagatisrahast, seega jäi Biotööd OÜ-l tasuda 1 934 eurot, mille tasumist RMK nõudis hiljemalt 29.05.2024. a. Hankija ei ole hetke seisuga kohtusse pöördunud, kuid RMK-l on selleks aega 3-aastase aegumistähtaja jooksul. Hankija peab ka arvestama sellega, et leppetrahvi nõude menetlemisega ei tohiks tekitada riigile suuremat kulu kui on nõue ise. Leppetrahvi nõue 1 934 eurot on suhteliselt väike summa arvestades selle menetlemisega kaasnevaid kulusid.

6.3.8. Vaidlustaja väidab, et Biotööd OÜ on edukalt täinud samalaadseid lepinguid RMK-le aastatel 2020-2024.

Hankija sõlmis Biotööd OÜ-ga metsakasvatusteenuse töövõtulepingud ka 2020. ja 2024. aastate kevadel, kuid see ei tähenda, et Biotööd OÜ kõrvaldamine vaidlusalusest Riigihankest oleks õigusvastane. Biotööd OÜ kõrvaldamise aluseks olevad eeldused täitusid hiljem – võsasaetööde töövõtuleping nr 3-2.5.3/1812/2021/36 öeldi üles ja leppetrahvi nõuti 14.05.2024 avaldusega ja võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/2021/121 alusel nõuti leppetrahvi 20.05.2024 avaldusega. Seega täitusid RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeldused Biotööd OÜ suhtes alles 2024. aasta mais. Samas on vaidlustuses viidatud metsakasvatusteenuse töövõtulepingud sõlmitud perioodil veebruar 2020. a - märts 2024. a. Seega ei olnud Biotööd OÜ veel rikkunud varasemalt sõlmitud hankelepingut selliselt, et see oleks öeldud üles või selle alusel oleks kohaldatud leppetrahvi.

6.3.9. Hankija on põhjendanud Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamist võsasaetööde töövõtulepingute rikkumisega, kuid käskkirja nr 1-47.3252/3 lisas 3 ka põhjendanud, miks Hankija ei pea Biotööd OÜ-d usaldusväärseks partneriks ka istutustööde teostamisel. Muuhulgas on Hankija märkinud: *Rikkumised viitavad sellele, et Biotööd OÜ ei suuda korraldada töid selliselt, et tööd saaksid tähtaegselt teostatud või et tööd saaksid üldse teostatud. ... Istutustööde korraldamine vajab paremat organiseerimise võimekust kui raietööde korraldamine.* Istutustööd on ajakriitilisemad kui võsasaetööd. Taimede istutamise tuleb alustada ja lõpetada loetud päevade jooksul, et taim ei hukuks enne istutamist ja töö teostamise tähtaegadest kinnipidamine on ajakriitiline. Töövõtja poolne võimalik puudulik tööde korraldamine või tähtaegadest mitte kinnipidamine võib tuua kaasa taimede kvaliteedi langemise, hukkumise ja tervikuna kahju, mis sisaldab lisaks tööde teostamise kulule ka taimede hinda. Seega oleks Biotööd OÜ-ga hankelepingute sõlmimisel risk, et temaga sõlmitud hankelepingud jäävad üldse täitmata. Hankija ei soovinud võtta sellist riski. Kuna Biotööd OÜ on jätnud varasemate lepingute alusel kohaldatud leppetrahvid osaliselt tasumata ei soovinud Hankija võtta riski, et rikkumiste korral kohaldatavad

leppetrahvid jäävad tasumata.

6.3.10. Asjakohaseks ei ole Vaidlustaja väited, et Hankija tunnistas vastavateks ja edukateks Biotööd OÜ ainuomaniku teiste ettevõtete pakkumused 600+ tuhande taime osas samas Riigihankes. Biotööd OÜ varasemate lepingute rikkumisi ei saa üle kanda teistele ettevõtjatele seetõttu, et nende ainuomanik on sama. Teiste sama ainuomanikuga ettevõtete puhul ei ole RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeldused täidetud, kuna juriidilised isikud on erinevad.

6.3.11. Vaidlustaja väidab, et RMK ja Biotööd OÜ kohtuvaidlus (kohtuasi nr 2-24-3670) näitab võimalikku kallutatust, huvide konflikti ja võrdse kohtlemise puudumist. Biotööd OÜ ja Hankija vaheline kohtuvaidlus asjas nr 2-24-3670 ei tähenda, et Hankijal oleks keelatud kõrvaldada Biotööd OÜ-d hankemenetlusest.

6.3.12. Üldsõnaline on Vaidlustaja etteheide, et Hankija on sarnases riigihankes „Istutustööd Kirde piirkonnas“ (viitenumber 287798) 2025 aastal tunnistanud vastavaks ja edukaks pakkujaid, kelle mitmeid võsasaetööde lepinguid on RMK lähiminevikus ennetähtaegselt lõpetanud ja kellele RMK on seejuures trahvi teinud. Samuti on üldsõnaline etteheide, et Hankija on vaidlusalusel Riigihankes tunnistanud vastavaks vähemalt ühe pakkumuse, mille esitajaga võsasaetööde leping on varasemalt ennetähtaegselt lõpetatud või on teda RMK võsasaetööde lepingu raames trahvinud, rikkudes sellega võrdse kohtlemise põhimõtet. Pakkumuse vastavaks tunnistamine ei tähenda, et pakkuja suhtes puudusid hankemenetlusest kõrvaldamise alused. Hankija rakendas nn pöördmenetlust, kuid osade pakkujate (sh Vaidlustaja) suhtes pidas menetlusökonoomika põhimõttest tulenevalt vajalikuks kontrollida kõrvaldamise aluste puudumist ja kvalifikatsiooni enne pakkumuste vastavaks tunnistamist. Hankija võib, kuid ei pea tegelema pakkujatega, kes ei osutu edukaks või kellel puudub perspektiiv osutada edukaks, kõrvaldamise aluste puudumise kontrollimisega. Etteheite üldsõnalisuse tõttu ei ole aru saada, millistest konkreetsetest pakkujast käib jutt ja seetõttu ei ole hankijal ka võimalik täpsemalt etteheitele vastata.

6.3.13. Hankija ei nõustu Vaidlustajaga, et RMK määratud leppetrahvid on õigusvastased. Leppetrahvi kohaldamine või mittekohaldamine ei sõltu sellest, kui suure osa moodustavad tegemata jäetud tööd lepingute kogumahtudest. Hankija on kohaldanud leppetrahvi üksnes tegemata jäetud tööde eest – võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/1812/2021/36 alusel 18,67 ha eest ja võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/2021/121 alusel 14,81 ha eest. Hankija määras tööde lõpetamiseks täiendava tähtaja ja isegi kui see oli ebamõistlikult lühike, siis oli Biotööd OÜ-l võimalus tegemata tööd enne võsasaetööde töövõtulepingu nr 3-2.5.3/1812/2021/36 ülesütlemit ära teha ja etteheited RMK poolt lepingu mittetäitmise osas on üksnes otsitud ettekääne lepingu rikkumise põhjendamiseks.

6.3.14. Käesoleva vaidlustusmenetluse esemeks ei ole vaidlus leppetrahvide õiguspärasuse üle. Kui Biotööd OÜ pidas leppetrahve õigusvastaseks, siis oleks ta pidanud pöörduma vaidluse lahendamiseks maakohtusse.

6.3.15. Vaidlustaja väidab, et võsasaetööde lepingud ei ole samaväärsed istutustööde lepingutega. Hankija on esitanud kaalutlused, miks ta ei saa pidada Biotööd OÜ-d usaldusväärseks partneriks ka istutustööde teostamisel (vt 14.02.2025 käskkirja nr 1-47.3252/2 lisa 3). Asjakohasteks ei saa pidada vaidlustuses toodud väiteid selle kohta, et raietöölised peavad olema sooritanud kutseksami ja istutustöid võivad teostada kõik isikud suuremate piiranguteta alates 16 eluaastast. Biotööd OÜ puhul on probleem suutmatuses korraldada töid selliselt, et need saaksid tehtud. Probleem ei olnud selles, et Biotööd OÜ oleks teostanud võsasaetöid ebakvaliteetselt, vaid selles, et osaliselt jäid tööd üldse tegemata. Seega on probleem Biotööd OÜ võimetuses tööde tegemist organiseerida. Istutustööde korraldamine vajab paremat organiseerimise võimekust kui raietööde korraldamine. Võsasaetööd ei ole nii ajakriitilised kui istutustööd. Valgustusraiate korral on see veelgi paindlikum teatud juhtudel, ehk metsakasvatuseks on valgustusraiate teostamist võimalik planeerida pikemale perioodile kui istutust. Istutustöödel tähendavad võimalikud viivitused seda, et kogu taimede tarneahelas, sh taimede väljavõtmine taimlas ja seejärel transport töövõtjale, ilmnevad samuti olulised tõrked. Samuti on oluline teostada istutustööd võimalikult kiiresti, et taimede istutuseelne hoiustamine ja istutamine metsas ei jääks liiga hiljaks, vaid oleks teostatud tähtaegselt. 90-95% taimedest istutatakse kevadel, milleks on sobilik aeg kevad-varasuvi, üldjuhul kuni 6-nädalane periood.

6.4. Vaidlustaja heidab ette Huki OÜ, OÜ Hankeosakond OÜ ja OÜ Moscote põhjendamatut kõrvaldamist/kvalifitseerimata jätmist.

Hankija ei ole nende ühispakkujate osas kontrollinud hankemenetlusest kõrvaldamise aluste puudumist ega teinud otsust nende hankemenetlusest kõrvaldamise kohta. Seega saavad olla vaidluse all üksnes nimetatud ühispakkujate kvalifitseerimata jätmise otsused, mis sisalduvad käskkirja nr 147.3252/2 p-des 5, 6 ja 7 ning põhjendused nimetatud käskkirja lisades 5, 6 ja 7. Vaidlustuses ei väideta, et Huki OÜ, OÜ Hankeosakond OÜ ja/või OÜ Moscote suudaksid hankele kvalifitseeruda ka juhul, kui ühispakkuja Biotööd OÜ kõrvaldamise otsus jääb kehtima. Kui vaidlustuskomisjon jätab vaidlustuse Biotööd OÜ kõrvaldamise otsuse vaidlustamise osas rahuldamata, siis tuleb jätta vaidlustus rahuldamata ka Huki OÜ, OÜ Hankeosakond OÜ ja OÜ Moscote kvalifitseerimata jätmise otsuste vaidlustamise osas.

6.5. 14.03.2025. a esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.5.1. Vaidlustaja väidab, et raietöid ei saa pidada Biotööd OÜ põhikohustuseks töövõtulepingu nr 3-2.5.3/2021/121 alusel, kuna metsauuenduse hooldamist tuli teha 185 hektaril ja valgustusraiet 115 hektaril. Hankija selgitab, et tellija sõlmib mistahes töövõtulepingu eesmärgiga saada sellega tellitud tööd. Töövõtulepingust tulenevate tööde teostamine on töövõtulepingu oluline tingimus RHS § 98 lg 4 p-i 8 tähenduses ja töövõtja põhikohustus. See tuleneb juba VÕS § 635 lg-s 1 toodud töövõtulepingu definitsioonist, mille kohaselt kohustub töövõtulepinguga üks isik (töövõtja) valmistama või muutma asja või saavutama teenuse osutamisega muu kokkulepitud tulemuse (töö), teine isik (tellija) aga maksma selle eest tasu. Raietööde teostamise kohustust ei muuda väheoluliseks asjaolu, et sama lepinguga olid tellitud suuremas mahus metsauuenduse hooldustööd (185 hektaril) ja väiksemaks mahus valgustusraietööd (115 hektaril). Tellitud tööde kogused ei oma tähtsust. Mõlemate tööde tegemine oli lepingu oluline tingimus ja töövõtja põhikohustus. Tellija sõlmis lepingu eesmärgiga tellida mõlemad tööd. Valgustusraietööde tellimine väiksemas mahus ei tähenda seda, et nende teostamine oleks olnud väheoluline või et Biotööd OÜ oleks võinud nende teostamise kohustust rikkuda ilma tagajärgi kartmata.

6.5.2. Vaidlustaja väitel jääb arusaamatuks, milles seisneb Hankija hinnangul organiseerimisvõimekuse erinevus istutustööde ja raietööde vahel. Hankija selgitab, et küsimus ei ole tööjõu kättesaadavuses, millele Vaidlustaja on viidanud, vaid võimes töid korraldada. Hankija on Biotööd OÜ kõrvaldamise otsust põhjendanud muuhulgas sellega, et Biotööd OÜ ei suuda korraldada töid selliselt, et tööd saaksid tähtaegselt teostatud. Istutustööd on ajakriitilisemad kui võsasaetööd. Töövõtja poolne võimalik puudulik tööde korraldamine või tähtaegadest mitte kinnipidamine võib tuua kaasa taimede kvaliteedi langemise, hukkumise ja tervikuna kahju, mis sisaldab lisaks tööde teostamise kulule ka taimede hinda.

6.5.3. Võsasaetööde teostamine on keerukam selle konkreetse isiku (võsasaemehe) vaatest, kes töid teostab. Võsasaetööde teostamiseks peab olema kutsetunnistus, tuleb kasutada isikukaitsevahendeid, tuleb osata eristada kasvavaid puid ja teha nende vahel valikuid, mida kasvama jätta ja mida mitte. See nõuab teatud kvalifikatsiooni töid vahetult teostavalt töötajalt. Samas kuna võsasaetööde maht jaguneb väiksema arvu objektide vahel pikema aja jooksul, siis on nende organiseerimine lihtsam töövõtja (äriühingu) seisukohalt. Isegi kui tekivad mõningased viivitused tööde korraldamisel, siis mingit kohest ja otsest kahju need viivitused eeldatavalt endaga kaasa ei too.

Istutustööde teostamine on lihtsam selle konkreetse isiku (istutustöölise) vaatest, kes töid teostab. Samas on istutustööde korraldamine märgatavalt keerukam – tööobjektide arv on suur ja tööd tuleb teostada lühikese ajavahemiku (üldjuhul ainult 6 nädala) jooksul. Tõrked ja viivitused tööde korraldamises võivad kaasa tuua taimede hukkumise ja istutuse ebaõnnestumise (millist ohtu võsasaetööde puhul pole). RMK tellijana peab töövõtja usaldama. RMK-lt ei saa nõuda, et ta usaldaks istutustöid korraldama töövõtja, kes ei suutnud isegi võsasaetööde korraldamisega hakkama saada selliselt, et need saaksid tehtud.

6.5.4. Vaidlustaja väitel oli Hankijal võimalus sisuliselt nullkuluga Biotööd OÜ-lt nõuda leppetrahvi tasumist, kuid Hankija sellist soovi ei avaldanud. Need väited ei vasta tõele. Hankija on 14.05.2024 avalduses nõudnud Biotööd OÜ-lt leppetrahvi 1 934 euro kandmist Hankija kontole hiljemalt 29.05.2024. Hankija on 20.05.2024 nõudes nõudnud leppetrahvi 2 962 euro kandmist RMK kontole hiljemalt 30.05.2024.

Hankija ei ole kohustatud saatma vastavaid kirju või meeldetuletusi korduvalt.

6.5.5. Vaidlustaja heidab ette, et Janno Toropit pole kõrvaldatud, ehkki ka temaga sõlmitud leping viitenumbri 245269 on lõpetatud ja määratud leppetrahv. Osaühing Railmar olevat 2024. aasta ühes hankes kõrvaldatud ja teises hankes edukalt osalenud. Hankija märgib järgmist:

1) Janno Torop on oma varasemad rikkumised heastanud, st leppetrahvid on ära makstud. Biotööd OÜ on jätnud ühe leppetrahvi osaliselt maksmata ja teise leppetrahvi kogu ulatuses maksmata. Seega ei ole nad võrdses olukorras. Lisaks sellele olid Janno Toropi rikkumised aset leidnud varem kui Biotööd OÜ rikkumised;

2) Osaühingu Railmar väidetav kõrvaldamine 2024. (st eelmisel) aastal ühelt hankelt ja väidetav edukaks tunnistamiseks teises hankes ei oma tähtsust käesoleva vaidlustuse lahendamise seisukohalt.

6.5.6. Hankija ei ole kohustatud tegelema pakkujate, kes ei osutu edukaks või kellel puudub perspektiiv osutada edukaks, kõrvaldamise aluste puudumise ega kvalifikatsiooni kontrollimisega. See ei tähenda võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Vaidlustaja on vaidlustanud järgmised Hankija otsused:

- 1) kõrvaldada Biotööd OÜ hankemenetlusest osades 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16;
- 2) jätta kvalifitseerimata OÜ Moscote (osades 4, 5 ja 13), Hankeosakond OÜ (osades 12, 14 ja 16) ja Huki OÜ (osades 6, 7 ja 10).

Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamine RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel

8. RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud pakkuja või taotleja hankemenetlusest kõrvaldamise aluse puhul on tegemist diskretsioonilise kõrvaldamise alusega, mis eeldab hankija kaalutlusotsust. Seega peavad otsusest nähtuma Hankija põhjendused ja kaalutlused.

9. RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaselt võib *hankija kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganetud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi.* Seega pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamiseks RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel peavad olema üheaegselt täidetud järgmised tingimused:

- 1) pakkuja peab olema rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust;
- 2) hankelepingut või hankelepinguid peab olema rikutud oluliselt või pidevalt;
- 3) rikkumise tulemusena on lepingust taganetud, leping üles öeldud, hinda alandatud, kahju hüvitatud või makstud leppetrahvi.

Kontrollimaks, kas Hankija on kohaldanud RHS § 95 lg 4 p-i 8 õigesti, tuleb vaidlustuskomisjonil käesoleval juhul tuvastada, kas Vaidlustaja oli rikkunud varasemalt sõlmitud hankelepingu(te) olulist tingimust oluliselt või pidevalt ning kas sellise rikkumisega kaasnes vähemalt üks RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud tagajärg.

10. Hankija kõrvaldas 14.02.2025 käskkirja 1-47.3252/ p-iga 3 Biotööd OÜ RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel Riigihanke osades 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16 hankemenetlusest kokkuvõtlikult järgmistel, käskkirja lisas 3 esitatud põhjustel:

1) RMK ja Biotööd OÜ vahel sõlmiti võsasaetööde töövõtuleping (raamleping) nr 3-2.5.3/1812/2021/36 (edaspidi Leping I). Lepingu I alusel lepitati 23.01.2023 kokku töögraafik, mille alusel oli töövõtja kohustatud teostama töid graafikus toodud mahus. Kuna Biotööd OÜ ei asunud 23.01.2023 töögraafiku alusel 2023. a märtsis valgustusraietöid tegema ega teostanud neid ka pärast meeldetuletuse saamist, ütles RMK Lepingu I lepingu p-i 13.5 ja VÕS § 196 lg-de 1 ja 2 alusel erakorraliselt üles ning esitas leppetrahvi nõude 18,67 hektaril valgustusraie teostamata jätmise eest $18,67 \times 200 = 3734$ eurot;

2) RMK ja Biotööd OÜ vahel sõlmiti võsasaetööde töövõtuleping (raamleping) nr 3-2.5.3/1814/2021/121 (edaspidi Leping II). Lepingu II alusel lepitati 26.02.2024. a kokku töögraafik, mille alusel oli töövõtja kohustatud teostama töid graafikus toodud mahus ja mille teostamise tähtaeg oli 30.04.2024. 02.05.2024 kontrollis RMK esindaja Biotööd OÜ-le üleantud eraldisi, mille käigus tuvastati, et töövõtja polnud asunud omapoolseid kohustusi täitma. 07.05.2024 määras RMK Biotööd OÜ-le täiendava tähtaja tööde teostamiseks -

13.05.2024. 15.05.2024 tuvastas RMK, et ka lisatähtajaks on tööd tegemata. Tuginedes lepingu p-ile 13.4, juhul, kui Töövõtja ei lõpeta tööd töö üleandmisel ettenähtud tähtajaks, on RMK-l õigus töövõtjalt nõuda leppetrahvi metsauuendus hooldamise tööde korral 120 eurot/ha ja teiste tööde korral 200 eurot/ha iga tegemata hektari ulatuses. Kuna töövõtja ei teostanud töid sõlmitud tööajagraafikus toodud mahu, nõudis RMK töövõtjalt leppetrahvi 14,81 hektaril valgustusraide teostamata jätmise eest $14,81 \times 200 = 2962$ eurot;

3) Lepingu I alusel nõutud leppetrahv on Biotööd OÜ poolt 1934 euro ulatuses tasumata. Lepingu II alusel nõutud leppetrahv on Biotööd OÜ poolt täies ulatuses tasumata;

4) vastavalt VÕS § 116 lg 2 p-idele 2, 4 ja 5 oli tegemist oluliste lepingurikkumistega – rikuti kohustust, mille täpne järgimine oli lepingust tulenevalt teise lepingupoolle huvi püsimise eelduseks lepingu täitmise vastu; kohustuse rikkumine annab kahjustatud lepingupoolle mõistliku põhjuse eeldada, et teine lepingupool ei täida kohustusi ka edaspidi; teine lepingupool ei täida oma ükskõik millist kohustust käesoleva seaduse §-s 114 nimetatud täitmiseks antud täiendava tähtaja jooksul või teatab, et ta selle tähtaja jooksul kohustust ei täida;

5) VÕS § 635 lg 1 kohaselt kohustub töövõtulepinguga üks isik (töövõtja) valmistama või muutma asja või saavutama teenuse osutamisega muu kokkulepitud tulemuse (töö), teine isik (tellija) aga maksma selle eest tasu. Seega on töövõtulepingust tulenevaks töövõtja põhikohustuseks teha töö ja nimetatud põhikohustuse rikkumine on käsitletav töövõtulepingu olulise nõude rikkumisena RHS § 95 lg 4 p-i 8 mõistes. Biotööd OÜ-l jäid lepingute alusel tööd olulises ulatuses tegemata, vaatamata asjaolule, et RMK andis tööde teostamiseks täiendavad tähtajad. Biotööd OÜ on tööde teostamata jätmisega oluliselt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingute olulist tingimust;

6) RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamisel on kolm eeldust. Esiteks peab pakkuja olema rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingut või hankelepingute olulist tingimust. Nimetatud eeldus on täidetud, kuna Biotööd OÜ on rikkunud Lepingust I ja Lepingust II tulenevat olulist tingimust – kohustus teostada raietööd oli lepingute kohaselt töövõtja põhikohustus. Teiseks peab hankelepingut või hankelepinguid olema rikutud oluliselt või pidevalt. See eeldus on antud juhul täidetud, kuna Biotööd OÜ jättis Lepingust I tulenevad raietööd teostamata 18,67 hektaril ja Lepingust II tulenevad raietööd teostamata 14,81 hektaril. Ka RMK poolt antud täiendavad tähtajad ei andnud tulemust. Kolmandaks peab rikkumise tulemusena olema lepingust taganatud või leping üles öeldud või hinda alandatud või hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Ka kolmas eeldus on antud juhul täidetud, kuna RMK on Lepingu I üles öelnud ning Lepingu I ja Lepingu II alusel on RMK nõudnud leppetrahve;

7) RMK jaoks on sõlmitavate lepingu puhul oluline töövõtja usaldusväärsus ja suutlikkus ettearvatavalt ja kindlalt lepingus kohustusena võetud tööd nõuetekohaselt, sh tähtaegselt, teostada. Biotööd OÜ puhul puudub RMK-l selline kindlus. Biotööd OÜ on rikkunud kahte varasemalt sõlmitud töövõtulepingut. Rikkumised viitavad sellele, et Biotööd OÜ ei suuda korraldada töid selliselt, et tööd saaksid tähtaegselt teostatud või et tööd saaksid üldse teostatud. Varasemate lepingute esemeks olid küll raietööd ja käesoleva hanke esemeks on istutustööd, kui mõlemad on metsanduse valdkonna tööd. Suutmatuse korraldada raietöid annab RMK-le alust arvata, et Biotööd OÜ ei suuda korraldada ka istutustöid. Istutustööde korraldamine vajab paremat organiseerimise võimekust kui raietööde korraldamine;

8) eeltoodut arvesse võttes RMK ei saa pidada Biotööd OÜ-d usaldusväärseks partneriks metsanduse valdkonnas tööde teostamisel ja RMK ei soovi käesoleva hanke tulemusena sõlmida istutustööde lepingut Biotööd OÜ-ga, sest RMK ei taha võtta riski, et ka käesoleva hanke tulemusena sõlmitavad lepingud jäävad täitmata. Samuti ei soovi RMK võtta riski, et rikkumiste korral kohaldatavad leppetrahvid jäävad tasumata.

11. Vaidlustuskomisjon märgib, et käesoleval juhul komplitseerib küsimust sellest, kas Hankija on Biotööd OÜ õiguspäraselt hankemenetlusest kõrvaldanud, asjaolu, et Hankija tugineb Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamisel iseenda (s.o RMK) ja Biotööd OÜ vaheliste lepingute täitmisel kohaldatud sanktsioonidele (Lepingu I erakorraline üles ütlemine ja Lepingute I ja II puhul leppetrahvide rakendamine). Vaidlustaja vastuväited Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamisele tuginevad eelkõige Lepingute I ja II täitmisega ning sanktsioonide kohaldamisega seotud põhjendustele.

12. 25.02.2025. a otsuses kohtuasjas 3-21-1733, p-is 17 on Riigikohus leidnud, et juhul, kui seoses varasema hankelepingu täitmisega rakendatud sanktsioonide üle käib vaidlus tsiviilasjas, kuid hankija on tuginenud nendele asjaoludele pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamisel RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel, peavad vaidlustuskomisjon ja kohus hankija vastavat

otsust kontrollides veenduma, et pakkuja õiguste piiramise alusena näidatud oluline või pidev rikkumine on tegelikult aset leidnud.

Sama otsuse p-is 18 on Riigikohus leidnud: *Hinnanguline otsus on pakkuja usaldusväärse suhtes seisukoha kujundamine. Kaalutusotsus on hankija otsus ebausaldusväärne pakkuja RHS § 95 lg 4 p 8 alusel kõrvaldada (Meca, p 28; Delta Antrepriza, p 25). Nende otsuste aluseks olevad asjaolud, sh lepingu oluline rikkumine, aga tuleb kohtul üle kontrollida täies mahus, oma siseveendumuse kohaselt (Riigikohtu otsus nr 3-20-1198/58, p 15). Hankijal ei teki kaalutusõigust pakkuja kõrvaldamiseks, kui ei ole täidetud RHS § 95 lg 4 p-s 8 sätestatud objektiivsed tingimused.*

Tulenevalt eeltoodud Riigikohtu otsusest peab vaidlustuskomisjon käesoleval juhul üle kontrollima ka asjaolud, mis seonduvad Lepingu I ülesütlemise ja leppetrahvi rakendamisega ning Lepingu II alusel leppetrahvi rakendamisega.

13. Lepingu I ülesütlemisega ning leppetrahvi rakendamisega seotud asjaolud on kokkuvõtlikult järgmised.

13.1. RMK ja Biotööd OÜ vahelise 23.01.2023 töögraafiku alusel pidi Biotööd OÜ Lepingu I alusel teostama valgustusraie tööd mahus 18,67 ha. Hankija 01.04.2024 Nõudekirjas Biotööd OÜ-le on Hankija märkinud, et selleks kuupäevaks oli Biotööd OÜ-l teostamata kogu tellitud töö. Sellele ei ole Vaidlustaja vastu vaieldud. Nõudekirjas on viidatud võimalusele rakendada töövõtja suhtes leppetrahvi summas 3734 eurot ning leping töövõtjaga ennetähtaegselt üles öelda. Nõudekirjas palutakse Biotööd OÜ-l *[---] selgitada viivitamata, kuid mitte hiljem kui 05.04.2024, millistel põhjustel ei ole ettevõtte alustanud 23.01.2023 sõlmitud tööajagraafiku alusel ületanud töödega?* Nõudekirjas ei ole määratud Biotööd OÜ-le 4 päevast lisatähtaega 18,67 hektari töö tegemiseks nagu väidab Vaidlustaja ega mingit muud lisatähtaega tööde tegemiseks, vaid küsitud on üksnes selgitust selle kohta, miks pole alustatud 23.01.2023 sõlmitud töögraafiku alusel üleantud töödega.

13.2. 04.04.2024 vastas Biotööd OÜ Nõudekirjale, et erinevalt Nõudekirjas toodud etteheidetest, ei ole Biotööd OÜ tööde teostamisega viivituses, kuna ei ole Lepingu I p-i 11.3 järgi töid RMK-lt vastu võtnud. Alljärgnevalt nähtub, et Biotööd OÜ ja RMK on põhimõtteliselt erinevatel seisukohtadel tööde hinna kujunemise osas. Biotööd OÜ leiab muuhulgas: *kuivõrd Biotööd on põhjendatult, ning RMK esindajate poolt aktsepteeritult, keeldunud tööde üleandmise vastuvõtmisest (Lepingu punkt 11.3) ja nõudnud sõltumatu ekspertiisi läbiviimist (Lepingu punkt 13.12), siis puudus Biotöödel kohustus 01.02.2024 nõudekirjas viidatud töid teostada. Seetõttu ei ole Biotööd mis tahes Lepingust tulenevat kohustust rikkunud. Järelikult ei saa RMK-l olla ka mis tahes leppetrahvinõuet Biotööde vastu, sh Lepingu p 13.5 alusel, nagu väidate ekslikult enda 01.04.2024 nõudekirjas.*

13.3. 14.05.2024 edastas Hankija Biotööd OÜ-le Avalduse lepingu ülesütlemiseks, milles kokkuvõtlikult märgib järgmist:

1) 01.04.2024 edastas RMK töövõtjale nõudekirja ja meeldetuletuse tööde teostamiseks, kuid 14.05.2024 seisuga ei ole töövõtja oma kohustusi täitma asunud;

2) lähtudes asjaolust, et töövõtja ei ole asunud täitma 23.01.2023 kahepoolselt sõlmitud tööajagraafiku alusel ettevõttele 2023 märtsikuus üleantud valgustusraietöid ütleb tellija, tuginedes lepingu p-ile 13.5, lepingu ennetähtaegselt üles ning rakendab leppetrahvi 18,67 hektaril valgustusraie teostamata jätmise eest $18,67 \times 200 = 3734$ eurot. RMK jätab endale õiguse tasaarveldada leppetrahvi summa lepinguagsest tagatisrahast, mille summa 1800 eurot on RMK-le kantud. Eeltoodust tulenevalt on Biotööd OÜ kohustatud tasuma leppetrahvi 1934 eurot;

3) 23.01.2024 saatis RMK Biotööd OÜ-le 2024 aasta tööajagraafiku allkirjastamiseks. 14.05.2024 seisuga ei ole RMK-le tagastatud allkirjastatud tööajagraafikut, kuid graafiku alusel on teostatud töid 14.05.2024 seisuga kokku 107,83 ha ulatuses. Lähtudes asjaolust, et 2024 aastal Lepingu I alusel töösse antud mahust on teostamata 17,55 ha, tühistab RMK peale lepingu ülesütlemist töövõtjale töösse suunatud tööd;

4) RMK ütleb Lepingu I erakorraliselt üles lepingu p-i 13.5 ning VÕS § 196 lg 1 ja 2 alusel. Leping lõpeb käesoleva avalduse Biotööd OÜ ametliku e-posti aadressile merkswood@gmail.com saatmise hetkest.

14. Eelkõige on oluline märkida, et Lepingu I ülesütlemist RMK 14.05.2024 Avaldusega lepingu ülesütlemiseks ei ole Biotööd OÜ seadusega ettenähtud korras kohtus vaidlustanud. Biotööd OÜ ei ole vaidlustusmenetluses väitnud ka seda, et ta oleks esitanud Lepingu I

ülesütlemise kohta vaide RMK-le. Biotööd OÜ 04.04.2024 vastust Nõudekirjale ei saa käsitleda Lepingu I ülesütlemise vaidlustamisena, kuna see esitati enne RMK poolt Lepingu I ülesütlemist (14.05.2025). Seega ei ole õige Vaidlustaja väide, et Biotööd OÜ on vaidlustanud Lepingu I ülesütlemise ning selle lepingu alusel leppetrahvi määramise. Vaidlustuskomisjon teeb eeltoodust järelduse, et Biotööd OÜ ei näinud Lepingu I ülesütlemises oma õiguste rikkumist ning kuni Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamiseni Hankija 14.02.2025 otsusega, möönis Biotööd OÜ Lepingu I lõpetamisega kaasnevaid tagajärgi.

15. Biotööd OÜ 04.04.2024 vastusest Nõudekirjale nähtub, et tulenevalt Biotööd OÜ ja RMK vahel juba aastal 2023 tekkinud eriarvamustest võsasaetööde eest maksmisele kuuluva tasu kindlaksmääramise osas, leiab Biotööd OÜ, et on põhjendatult keeldunud Nõudekirjas viidatud tööde vastuvõtmisest ning tal polnud seetõttu kohustust neid ka teostada. Menetlusosalised ei ole esitanud andmeid selle kohta, et eelnimetatud vaidluse osas toimuks kohtumenetlus. Vaidlustusmenetluses ei ole võimalik lahendada Biotööd OÜ ja RMK vahelist vaidlust seoses võsasaetööde eest maksmisele kuuluva tasu kindlaksmääramisega.

16. Vaidlustuses peab Vaidlustaja Lepingu I ülesütlemist õigusvastaseks kokkuvõtlikult järgmistel põhjustel (vt ka käesoleva otsuse p 5.2):

1) Nõudekirjas määras RMK Biotööd OÜ-le ebareaalse 4 päevase lisatähtaja 18,67 hektari töö tegemiseks, kuna Leping I on sõlmitud 3 töömehe mahu peale ja eriti keerukaid tööobjekte suudab kogenud töötaja 1 tööpäevas lõpetada mitte rohkem kui 0,15-0,2 hektarit;

2) RMK ei tundnud antud töömahu teostamise vastu huvi ligi aasta aega, mis kinnitab, et see polnud RMK jaoks prioriteetne või tähtajaliselt kiireloomuline töö nagu RMK Hankijana Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamise otsuse põhjendamisel väidab;

3) Biotööd OÜ 04.04.2024 vastuses Nõudekirjale selgitas Biotööd OÜ, et vastavalt töövõtulepingus kokkulepitule ei olnud Biotööd OÜ vastu võtnud ega pidanudki vastu võtma Nõudekirjas viidatud töid ja RMK vastav nõue on ekslik. RMK oli teadlik, et nende seisukoht oli Biotööd OÜ poolt vaidlustatud. RMK Biotööd OÜ vastulausele ei reageerinud ega saatnud ekspertiisi tegemiseks vajalike algandmeid;

4) RMK ei ole asunud pea 9 kuu möödumisel lepingu lõpetamise teavituskirjas märgitud summat sisse nõudma.

17. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja põhjendused ei anna alust asuda seisukohale, et Lepingu I ülesütlemine RMK poolt on olnud õigusvastane:

1) RMK ei ole andnud Nõudekirjaga mingit lisatähtaega 18,67 hektari töö tegemiseks (vt käesoleva otsuse p 14.1), mistõttu ei ole õige Vaidlustaja väide, et RMK andis tegemata tööde tegemiseks Biotööd OÜ-le ebamõistlikult lühikese tähtaja. Samas, kui Biotööd OÜ oleks soovinud tegemata tööd siiski ära teha, oleks tal olnud selleks Nõudekirja saamisest (01.04.2024) kuni lepingu ülesütlemiseni (14.05.2024) ca 1,5 kuud aega. Vaidlustaja enda arvestuse kohaselt oleks Biotööd OÜ jõudnud 4 päevaga teha ära tööd 2,4 hektaril, seega oleks tööde tegemiseks 18,67 hektaril kulunud ca 31 päeva. Samas puudub vaidlus, et Biotööd OÜ töid tegema ei asunud;

2) õige ei ole Vaidlustaja väide, et kuigi RMK ei tundnud töömahu teostamise vastu huvi ligi aasta aega, on RMK Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamise otsuses püüdnud näidata Lepingu I töömahu teostamist erilisel prioriteetse või tähtajaliselt kiireloomulise tööna - sellist põhjendust RMK Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamise otsuses esitanud ei ole. Samas tunnistab Vaidlustaja selle väitega ise, et vaidlusalust töömahtu ei täidetud ligi aasta jooksul;

3) Biotööd OÜ 04.04.2024 vastusest Nõudekirjale nähtub, et juba aasta 2023 kevadest on Biotööd OÜ-l olulised eriarvamus RMK-ga seoses lepingulise hinnakujunduse alustega. Vaidlustuskomisjonile teadaolevalt ei ole Biotööd OÜ ega RMK pöördunud lepingulise vaidluse lahendamiseks kohtusse. Vaidlustusmenetluses ei ole võimalik lahendada varasema hankelepingu täitmisega seotud vaidlust;

4) õige on Vaidlustaja väide, et koos Lepingu I ülesütlemisega määratud leppetrahvi osas – 3734 eurot - on Hankija üksnes tasaarveldanud 1800 eurot, RMK-le kantud lepinguagse tagatisraha arvel ning RMK pole asunud leppetrahvi ülejäänud osa (1934 eurot) sisse nõudma. Vaidlustaja hinnangul tõendab see, et Hankija ei pea oma nõuet õiguspäraseks. Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu. Kas ja millal RMK rakendatud leppetrahvi sisse nõudma hakkab, on tema otsustada ning see, et ta pole seda (veel) teinud ei tõenda kuidagi, et RMK ise peaks oma nõuet ebaseaduslikuks.

18. Biotööd OÜ-le leppetrahvi rakendamise seotud asjaolud Lepingu II puhul on järgmised.

18.1. RMK ja Biotööd OÜ sõlmitud Lepingu II alusel oli kokku lepitud 26.02.2024 tööajagraafik, mille alusel oli töövõtja kohustatud teostama töid graafikus toodud mahus tähtajaga 30.04.2024.

07.05.2024 edastas Hankija Biotööd OÜ-le Teavituskirja, milles märkis, et Lepingu II alusel oli Biotööd OÜ-l seisuga 06.05.2024 14,811 ha tähtajaks tegemata valgustusraie töid. Hankija andis Biotööd OÜ-le tööde teostamiseks lisatähtaja - 13.05.2024 ning teavitas Biotööd OÜ-d sellest, et kui töid antud lisaaaja jooksul ei teostata, rakendab Hankija leppetrahvi vastavalt lepingu p-ile 13.4.

Vaidlustaja ei ole esitanud vastuväiteid sellele, et Lepingu II alusel oli tähtaegselt tegemata valgustusraie 14,81 hektaril.

18.2. 20.05.2024 esitas Hankija Biotööd OÜ-le Leppetrahvi nõude, mille kohaselt teostas Hankija 15.05.2024 täiendava kontrolli Biotööd OÜ tehtud tööde osas ja tuvastas, et töövõtja ei ole omapoolseid kohustusi õigeaegselt täitnud ja tööd on ka peale lisaaaja määramist tegemata. Lepingu II p-i 13.4 alusel rakendas Hankija Biotööd OÜ suhtes leppetrahvi 14,81 hektaril valgustusraie teostamata jätmise eest $14,81 \times 200 = 2962$ eurot, määrates trahvi tasumise tähtpäevaks 30.05.2024.

19. Puudub vaidlus, et Biotööd OÜ ei ole 20.05.2024 Leppetrahvi nõuet kohtus vaidlustanud, kuid pole leppetrahvi ka tasunud. Samuti ei ole RMK astunud samme leppetrahvi sisse nõudmiseks. Seega on leppetrahvi nõue endiselt jõus, tasumata ning seda ei ole vaidlustatud.

20. Vaidlustuses peab Vaidlustaja Lepingu II alusel leppetrahvi rakendamist õigusvastaseks kokkuvõttekult järgmistel põhjustel:

1) Leping II on sõlmitud 1200 hektari suuruse töömahuga. Hankija väidab Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamise põhjustena, et 14,81 hektarit moodustab olulises ulatuses määratletava osa kogu tööst. Tegelikult moodustab 14,81 hektarit vaid 1,23% lepingulises mahus kokku lepitud 1200 hektarist. Hankija põhjendused, et tegemist on märkimisväärse tööde mahuga ning olulise rikkumisena, on seega meelevaldsed ja eksitavad. Proportsionaalselt vaadelduna ei saa 1,23% kogu lepingu mahust käsitleda olulise rikkumisena, mis õigustaks Biotööd OÜ kõrvaldamist hankemenetlusest;

2) RMK ei edastanud töövõtjale nõutud hindamistulemusi, kuigi need olid lepingu täitmise eelduseks. Biotööd OÜ saatis RMK-le 23.02.2024 nõudekirja, milles paluti esitada edaspidi koos tööde saatmistega kõik hindamistulemused. RMK ei vastanud sellele nõudele ega edastanud töövõtjale vajalikku infot (Lepingu II p-id 11.3 ja 10.7). RMK ei ole tänaseni saatnud töövõtjatele soovitud andmeid vastuseks üheleegi Biotööd OÜ esindaja poolt saadetud samasisulisele nõudekirjale. RMK ei saanud nõuda tööde tähtaegset tegemist ega eeldada, et töövõtja on saadetud tööd vastu võtnud, kui töövõtja ei teadnud täpselt, kuidas tema tööd hinnatakse ja tasustatakse. Kui töövõtuleping annab töövõtjale õiguse saada enne tööde vastuvõtmist selgitusi hinnakujunemise kohta, siis ilma vastava töövõtulepingus märgitud tellija poolse selgitamise kohustuse täitmiseta ei ole võimalik Biotööd OÜ-le esitada nõuet tööde tähtaegseks tegemiseks ega määrata leppetrahve.

21. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja põhjendused ei anna alust asuda seisukohale, et Lepingu II alusel leppetrahvi määramine Biotööd OÜ-le RMK poolt on olnud õigusvastane:

1) õige on Vaidlustaja väide, et Leping II on sõlmitud 1200 hektari töömahuga. Täpsemalt, alates lepingu sõlmimisest (23.12.2021) kuni 31.12.2025 pidi Biotööd OÜ teostama valgustusraie ja metsauuenduste hooldamist kokku 1200 ha (lepingu p-id 4.1 ja 4.1.1). Seega on tegemist töömahuga 4 aastaseks perioodiks. Erinevalt Vaidlustaja väidetust ei ole aga RMK põhjendanud 20.05.2024 Leppetrahvi nõuet ega Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamist sellega, et tegemist oleks märkimisväärse tööde mahuga. Seejuures ei sõltu leppetrahvi rakendamine Lepingu II p-i 13.4 alusel tegemata töö mahu proportsioonist lepingu kogumahtu (p 13.4. *Juhul, kui Töövõtja ei lõpeta töö üleandmisel ettenähtud tähtajaks on Tellijal õigus nõuda leppetrahvi metsauuenduse hooldamise tööde korral 120 eurot/ha ja teiste tööde korral 200 eurot/ha iga tegemata hektari ulatuses*);

2) seoses Vaidlustaja väidetega, et RMK ei saanud nõuda Biotööd OÜ-lt tööde tähtaegset tegemist ega rakendada sanktsioone tööde mittetähtaegse tegemise eest, kuna Biotööd OÜ soovis saada koos tööde saatmisega kõik hindamistulemused, kuid RMK neid ei esitanud, märgib vaidlustuskomisjon, et vaidlustusmenetluses ei ole võimalik lahendada

varasema hankelepingu täitmisega seotud vaidlust. Nagu nähtub Biotööd OÜ (ja mitmete teiste RMK töövõtjate) esindaja 23.02.2024 kirjast RMK-le, olid Biotööd OÜ-l ja RMK-l juba sel ajal sügavad erimeelsused sõlmitud lepingute tõlgendamise osas. Samas ei ole vaidlustuskomisjonile esitatud andmeid, et pooled oleksid pöördunud vaidlusega lepingu tingimuste üle kohtusse. Ilmselt on sõlmitud lepingute täitmist mingis ulatuses jätkatud.

22. Nagu varemalt juba märgitud, siis selleks, et asuda kaaluma pakkuja RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel kõrvaldamist, peavad olema üheaegselt täidetud järgmised tingimused:

1) pakkuja või taotleja peab olema rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust;

2) hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust peab olema rikutud oluliselt või pidevalt;

3) rikkumise tulemusena on lepingust taganatud, leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi.

RHS § 95 lg 4 p 8 näeb ette, et kõigepealt tuleb kindlaks teha faktilise koosseisu esinemine ja selle olemasolul kaaluda kõrvaldamist. Kõrvaldamise kaalumiseks peavad olema hinnatavad kõik hankelepingu rikkumisega seotud asjaolud.

23. Käesoleva otsuse p-ides 13-21 esitatud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Biotööd OÜ puhul on rikkumise tulemusena leping üles öeldud (Leping I) ja makstud leppetrahvi (Leping I). Seega esineb RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise tingimus 3 - rikkumise tulemusena on lepingust taganatud, leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi.

Alljärgnevalt kontrollib vaidlustuskomisjon, kas pakkuja (Biotööd OÜ) on rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust ning kas hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust peab olema rikutud oluliselt või pidevalt.

24. Lepingute I ja II puhul on Hankija sanktsioonide kehtestamisel välja toonud, et Biotööd OÜ Biotööd OÜ jättis Lepingust I tulenevad raietööd teostamata 18,67 hektaril ja Lepingust II tulenevad raietööd teostamata 14,81 hektaril.

Puudub vaidlus, et Lepingute I ja II puhul on tegemist töövõtulepingutega.

VÕS § 635 lg 1 kohaselt *Töövõtulepinguga kohustub üks isik (töövõtja) valmistama või muutma asja või saavutama teenuse osutamisega muu kokkulepitud tulemuse (töö), teine isik (tellija) aga maksma selle eest tasu.*

Vaidlustuskomisjon leiab, et tulenevalt Lepingutest I ja II (p 4.1.1) oli raietööde tegemine üks Biotööd OÜ põhikohustusi, seega on vastavate tööde tähtaegne teostamine hankelepingu oluline tingimus RHS § 95 lg 4 p-i 8 mõttes.

Vaidlustuskomisjon leiab, et kuna Lepingust I tulenevad raietööd olid tähtaegselt teostamata 18,67 hektaril ja Lepingust II tulenevad raietööd teostamata 14,81 hektaril, on tegemist hankelepingute olulise rikkumisega RHS § 95 lg 4 p-i 8 mõttes.

Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et kõik kolm eeldust RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamiseks on täidetud.

25. Hankija on Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamisel tuginenud kaalutlustele, et kuivõrd Hankija jaoks on sõlmitavate lepingute oluline töövõtja usaldusväärsus ja suutlikkus lepingus kohustusena võetavad tööd kindlalt ja nõuetekohaselt, sh tähtaegselt, teostada. Biotööd OÜ osas Hankijal selline kindlus puudub, kuna rikkumised Leping I ja Leping II puhul ei veena Hankijat, et Biotööd OÜ oleks võimeline töid korraldama nii, et need saaksid tähtaegselt teostatud.

26. Vaidlustaja on esitanud Hankija kaalutlustele Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamiseks rea vastuväiteid, mida vaidlustuskomisjon käsitleb alljärgnevalt.

26.1. Väide: RMK tegutses huvide konfliktis, kuna RMK õigus- ja hangete osakond on vastutav nii hankemenetluse korraldamise kui ka lepinguliste vaidluste lahendamise eest. RMK-l oli juba varasem huvi Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldada, et õigustada oma eelnenud otsuseid. Hankija rikub RHS § 3 p-te 1 ja 4.

Vaidlustuskomisjoni hinnangul ei ole see Vaidlustaja väide asjassepuutuv. Arusaamatuks jääb, millest tuleneks Hankija objektiivne huvi kõrvaldada Biotööd OÜ hankemenetlusest. Hankija organisatsiooni struktuuri ülesehitus ei saa kuidagi põhjendada seda, et Hankija otsus Biotööd OÜ hankemenetlusest kõrvaldamiseks pole õiguspärane.

26.2. Väide: Biotööd OÜ on edukalt täitnud RMK-le istutustööde lepinguid 2020-2024. Vaidlustuskomisjon märgib, et RHS § 95 lg 4 p-i 8 kohaldamise eeldused Biotööd OÜ suhtes tekkisid alles 2024. aasta mais (RMK esitas Biotööd OÜ-le Leping I ülesütlemise avalduse 14.05.2024 ning 20.05.2024 esitas RMK Biotööd OÜ-le Lepingus II leppetrahvi nõude). Samas on vaidlustuses viidatud metsakasvatusteenuse töövõtulepingud sõlmitud perioodil veebruar 2020. a - märts 2024. a. Seega ei olnud Biotööd OÜ veel rikkunud varasemalt sõlmitud hankelepingut selliselt, et see oleks öeldud üles või selle alusel oleks kohaldatud leppetrahvi. Usaldusväärse küsimus ei pea tõusetuma just istutustööde lepingutest.

26.3. Väide: RMK ja Biotööd OÜ on seotud võlaõigusliku kohtuvaidlusega (asi nr 2-24-3670), mistõttu RMK-l on põhjendatud huvi kahjustada Biotööd OÜ-d ka teistes menetlustes. Vaidlustuskomisjonile ei ole teada, mille üle käib RMK ja Biotööd OÜ vahel vaidlus kohtuasjas nr 2-24-3670 ning menetlusosalised pole seda vaidlustusmenetluses ka selgitanud. Igal juhul jääb arusaamatuks Vaidlustaja väide, et RMK-l on põhjendatud huvi kahjustada Biotööd OÜ-d ka teistes menetlustes. Selline süüdistus on eriti arusaamatu Vaidlustaja eelnevate väidete valguses, mille kohaselt Biotööd OÜ-l ja RMK-l on olnud aastaid positiivne koostöökogemus istutustööde teostamise osas. Igatahes ei saa Vaidlustaja niisugune tõendamata väide kuidagi põhjendada seda, et Hankija otsus Biotööd OÜ Hankemenetlusest kõrvaldamiseks pole õiguspärane.

26.4. Väide: Võsasaetööde lepingud ei ole samaväärsed istutustööde lepingutega ja nende vahel puudub seos.

Vaidlustuskomisjon märgib, et RHS § 95 lg 4 p 8 ei näe ette, et hankija võib kõrvaldada pakkuja või taotleja Hankemenetlusest ainult juhul, kui rikkumised, mille tulemusena on rakendatud sanktsioone, on toime pandud samas valdkonnas kui on riigihange, millest pakkuja või taotleja kõrvaldatakse. Seega ei ole asjasse puutuv Vaidlustaja argumentatsioon selle kohta, et võsasaetööde lepingud ja istutustööde lepingud on olemusklikult väga erinevad. Vaidlustuskomisjon juhib täiendavalt tähelepanu sellele, et Hankija põhjendab Biotööd OÜ Hankemenetlusest kõrvaldamist kahtlusega, et Biotööd OÜ-l puudub võimekus korraldada töid selliselt, et tööd saaksid tähtaegselt teostatud või saaksid üldse teostatud.

27. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija on piisavalt põhjendanud oma otsus kõrvaldada Biotööd OÜ RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel Riigihanke osadest 4, 5, 6, 7, 10, 12, 13, 14 ja 16, nendel asjaoludel võis Hankija leida, et Vaidlustaja on kaotanud Hankija silmis oma usaldusväärse, st otsus Vaidlustaja kõrvaldamise kohta on õige ning alused selle kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

Huki OÜ, Hankeosakond OÜ ja Moscote OÜ kvalifitseerimata jätmine

28. 14.02.2025 käskkirja nr 147.3252/2 p-ides 5, 6 ja 7 on Hankija teinud otsused Hankeosakond OÜ, Moscote OÜ ja Huki OÜ kvalifitseerimata jätmiseks (otsuste põhjendused on esitatud käskkirja lisades 5, 6 ja 7), kes on esitanud ühispakkumused koos Biotööd OÜ-ga, vastavalt:

- 1) ühispakkujad Biotööd OÜ ja OÜ Moscote (osades 4, 5 ja 13);
- 2) ühispakkujad Biotööd OÜ ja Hankeosakond OÜ (osades 12, 14 ja 16);
- 3) ühispakkujad Biotööd OÜ ja Huki OÜ (osades 6, 7 ja 10).

Hankija on jätnud Hankeosakond OÜ, Moscote OÜ ja Huki OÜ kvalifitseerimata, kuna need ei vasta pakujate majanduslikku ja finantsseisundit puudutavale kvalifitseerimise tingimusele (edaspidi Tingimus), mille kohaselt *Pakkuja viimase kolme majandusaasta, mis on käesoleva riigihanke algamise ajaks lõppenud, netokäive peab olema kokku vähemalt 3 000 eurot iga pakutava mahu kohta. Esitades pakkumuse rohkem kui ühe mahu kohta ja/või rohkem kui ühe pakkumuse, summeeritakse majanduslikule ja finantsseisundile esitatavad nõuded. Juhul, kui pakkuja kirjeldatud majanduslik- ja finantsseisund ei vasta pakutud mahu ja/või hankeosade suhtes esitatud vastavate nõuete summale, jäetakse pakkuja kvalifitseerimata kõikide pakutud mahtude ja/või hankeosade suhtes.*

29. Puudub vaidlus, et kõik eelnimetatud ühispakkujad on tuginenud oma kvalifikatsiooni vastavuse tõendamisel Tingimusele teise ühispakkuja, Biotööd OÜ andmetele ning iseseisvalt Hankeosakond OÜ, Moscote OÜ ja Huki OÜ Tingimusele ei vasta (kõikidel puudub Tingimuses nõutud varasem käive).

Kuna vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija otsus Biotööd OÜ Hankemenetlusest kõrvaldamiseks on õiguspärane, on õiguspärased ka Hankija otsused Hankeosakond OÜ,

Moscote OÜ ja Huki OÜ kvalifitseerimata jätmiseks ning alused nende otsuste kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

Vaidlustusmenetluse kulud

30. Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 3.

30.1. Hankija on esitanud tähtaegselt taotlused lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks kogusummas 2340 eurot (käibemaksuta), 13 h õigusabi osutamise eest tunnitasega 180 eurot.

30.1.1. Vaidlustaja on palunud jätta välja mõistmata Hankija õigusabikulud, kuna RMK on riigitulundusasutus, kellel on oma õigusstruktuuriüksus. Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu, viidates Riigikohtu 11.12.2020 lahendile 3-20-1198, mille p-is 31 on Riigikohus märkinud: *Kolleegium jääb varasema seisukoha juurde ning rõhutab, et hankemenetluse eesmärk on muu hulgas ehitustööde, kaupade ja teenuste ostmisel hankija raha säästmine (RHS § 2 lg 1). Selle eesmärgiga ei oleks kooskõlas olukord, kus õiguspärase hanke korraldaja kanda jäävad vaidlustamisega kaasnenud lisakulud. Kas määrata hankevaidluses hankija esindajaks majasisene jurist või advokaat, on hankija töökorralduse küsimus, mida kohus ei hinda. Kaebaja ei saa nõuda, et hankija korraldab enda esindamise kohtumenetluses kaebajale soodsaimal viisil.*

30.1.2. Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja materjalide mahukust silmas pidades on Hankija lepingulise esindaja kulud mõnevõrra ülepaisutatud. Vaidlustuskomisjoni hinnangul on vajalikud ja põhjendatud Hankija lepingulise esindaja kulud 10 töötunni ulatuses, seega 1800 eurot (käibemaksuta), mis tuleb Vaidlustajalt välja mõista.

30.2. Vaidlustaja kulud vaidlustusmenetluses jäävad Vaidlustaja kanda.

Taivo Kivistik
(allkirjastatud digitaalselt)